

Věc C-392/21**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

24. června 2021

Předkládající soud:

Curtea de Apel Cluj (Rumunsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

12. dubna 2021

Odvolatel/žalobce:

TJ

Odpůrce-žalovaný:

Inspectoratul General pentru Imigrări

Předmět původního řízení

Opravný prostředek podaný odvolatelem-žalobcem, panem T.J., který vede spor s odpůrcem-žalovaným, Inspectoratul General pentru Imigrări (rumunský generální inspektorát pro imigraci), proti občanskoprávnímu rozsudku vydanému ze strany Tribunalul Cluj (soud prvního stupně v Kluži) ve správním a daňovém sporu týkajícím se státních zaměstnanců ve služebním poměru

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Podle článku 267 SFEU se žádá o výklad článku 9 směrnice Rady 90/270/EHS ze dne 29. května 1990 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro práci se zobrazovacími jednotkami

Předběžné otázky

1) Musí být výraz „zvláštní zrak chránící pomůcka“ uvedený v článku 9 směrnice Rady 90/270/EHS ze dne 29. května 1990 o minimálních požadavcích

na bezpečnost a ochranu zdraví pro práci se zobrazovacími jednotkami vykládán v tom smyslu, že nemůže zahrnovat brýle?

2) Rozumí se výrazem „zvláštní zrak chránící pomůcka“ uvedeným v článku 9 směrnice Rady 90/270/EHS pouze pomůcka používaná výlučně na pracovišti/při plnění pracovních povinností?

3) Týká se povinnost poskytnout zvláštní zrak chránící pomůcku stanovená v článku 9 směrnice Rady 90/270/EHS výlučně nákupu pomůcky zaměstnavatelem nebo ji lze vykládat široce, tedy že zahrnuje i způsob, jakým má zaměstnavatel uhradit nezbytné náklady, které zaměstnanec vynaložil na pořízení pomůcky?

4) Je s článkem 9 směrnice Rady 90/270/EHS slučitelné to, aby zaměstnavatel hradil tyto náklady formou obecného mzdového příplatku, který je vyplácen trvale z titulu „příplatku za ztížené pracovní podmínky“?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Směrnice Rady 90/270/EHS ze dne 29. května 1990 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro práci se zobrazovacími jednotkami, článek 9

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Hotărârea Guvernului nr. 1028/2006, privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă referitoare la utilizarea echipamentelor cu ecran de vizualizare (vládní nařízení č. 1028/2006, které stanoví minimální požadavky v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví pro práci se zobrazovacími jednotkami; dále jen „nařízení“), kterým byla směrnice 90/270 provedena do rumunského právního řádu

„Článek 12

Zaměstnanci mají nárok na příslušnou prohlídku očí a zraku provedenou osobou s potřebnou kvalifikací:

- a) před zahájením práce se zobrazovací jednotkou, a to prostřednictvím lékařské prohlídky v době přijetí do zaměstnání;
- b) poté v pravidelných intervalech;
- c) v případě zrakových potíží, které mohou být způsobeny prací se zobrazovací jednotkou.

Článek 13

Zaměstnanci mají nárok na vyšetření odborným očním lékařem, pokud výsledky prohlídky uvedené v článku 12 prokáží jeho nezbytnost.

Článek 14

Pokud výsledky prohlídky uvedené v článku 12 nebo vyšetření uvedeného v článku 13 prokáží, že je to nezbytné, a nelze-li použít běžných zrak chránících pomůcek, musí být zaměstnancům poskytnuty zvláštní zrak chránící pomůcky vhodné pro dotyčnou práci.

Článek 15

Opatření přijatá na základě článků 12 až 14 nesmějí za žádných okolností znamenat pro zaměstnance dodatečné finanční náklady“.

Legea nr. 319/2006, privind securitatea și sănătatea în muncă (rumunský zákon č. 319/2006 o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci), jehož čl. 5 písm. j) stanoví, že výrazem „osobní ochranné prostředky“ se rozumí „jakýkoli prostředek určený k tomu, aby jej pracovník nosil nebo s ním manipuloval s cílem chránit se před jedním nebo více riziky, která by mohla ohrozit jeho bezpečnost a zdraví při práci, a jakékoli další vybavení nebo příslušenství určené k dosažení tohoto cíle“.

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

- 1 Žalobou podanou dne 19. června 2020 k Tribunalul Cluj (soud prvního stupně v Kluži) žalobce, pan TJ, zažaloval žalovaného, generální inspektorát pro imigraci, přičemž se domáhal toho, aby mu soud uložil povinnost zaplatit částku ve výši 2 629 rumunských lei (RON), která se rovná hodnotě zvláštní zraku chránící pomůcky a daňových dokladů za náklady na brýle, čočky, obroučky a práci.
- 2 Žalobce uvedl, že je zaměstnán na generálním inspektorátu pro imigraci, imigračním úřadu okresu Kluž, a vzhledem ke svým pracovním povinnostem musí pracovat se zobrazovací jednotkou, a to s těmito rizikovými faktory: přerušované osvětlení, nedostatek přirozeného světla, nadměrná neuropsychická zátěž a snížená zraková ostrost.
- 3 Žalobce tvrdil, že všechny tyto okolnosti vedly k výraznému zhoršení jeho zraku a že na doporučení svého odborného lékaře musel vyměnit brýle z důvodu změny dioptrií a diagnózy nízké dalekozrakosti a presbyopie.
- 4 Žalobce uvedl, že tyto náklady nemohly být hrazeny z národního systému zdravotního pojištění, ale že směrnice 90/270/EHS byla provedena do vnitrostátního právního řádu nařízením č. 1028/2006, přičemž tato směrnice stanoví, že každý pracovník, který běžně používá zobrazovací jednotku po značnou část běžné pracovní doby, je vystaven riziku vzniku problémů se zrakem a duševní zátěží. Žalobce uvedl, že účelem článku 15 nařízení č. 1028/2006 je zajistit, aby zaměstnanci nemuseli nést finanční náklady na prevenci a léčbu poškození zdraví vzniklých při práci, jako je například zhoršení zraku. Žalobce požádal zaměstnavatele, aby uhradil náklady na brýle, ale odpověď byla záporná.

- 5 Žalovaný se bránil tím, že žalobce neprokázal, že jeho problémy se zrakem nelze napravit běžnými zrak chránícími pomůckami, a že zákonodárce stanovil, že zaměstnancům musí být poskytnuta zvláštní zrak chránící pomůcka, ale nikoli náhrada její hodnoty.
- 6 Tribunalul Cluj (soud prvního stupně v Kluži) žalobu žalobce zamítl a konstatoval, že pokud je ve smyslu článku 14 nařízení č. 1028/2006 třeba využít zvláštní zrak chránící pomůcky, musí být zaměstnancům poskytnuty tyto pomůcky, ale nikoli náhrada výdajů za tyto pomůcky.
- 7 Žalobce podal proti tomuto rozsudku odvolání k předkládajícímu soudu, Curtea de Apel Cluj (odvolací soud v Kluži).
- 8 Před odvolacím soudem odvolatel-žalobce požadoval, aby byla na základě článku 267 SFEU podána Soudnímu dvoru Evropské unie žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu článku 9 směrnice 90/270.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 9 V odůvodnění svého opravného prostředku odvolatel-žalobce tvrdil, že znění článku 14 nařízení č. 1028/2006 stanoví, že pracovníci musí být vybaveni zvláštními zrak chránícími pomůckami, aniž by omezovalo způsob, jakým se tak má stát. Odvolatel tvrdil, že normativní text relevantní v projednávané věci výslovně neuvádí způsob, jakým mají být tyto pomůcky poskytnuty.
- 10 Dále uvedl, že kontaktoval žalovaného s žádostí o informace o finančních prostředcích potřebných ke splnění povinnosti poskytnout zvláštní zrak chránící pomůcky a že mu bylo sděleno, že neexistuje žádný konkrétní rozpočet na pokrytí těchto výdajů, přičemž jej odkázal na zákonné znění, které stanoví 10 % příplatek za ztížené pracovní podmínky.
- 11 Odvolatel-žalobce má za to, že výklad článku 9 směrnice je nezbytný pro vyřešení sporu a že pojem „zvláštní zrak chránící pomůcka“ je třeba na úrovni Evropské unie vykládat jednotně, zejména proto, že ani směrnice není dostatečně jasná, pokud jde o tento pojem. Podle jeho názoru je třeba určit, zda do tohoto pojmu mohou být zahrnuty také brýle používané před zobrazovací jednotkou a zda tato zvláštní zrak chránící pomůcka musí být používána výlučně na pracovišti, anebo také v rámci jiných činností, ve volném čase. Odvolatel-žalobce se rovněž domnívá, že je zapotřebí jednotný výklad, pokud jde o způsoby krytí těchto výdajů, tedy formou úhrady těchto výdajů zaměstnavatelem nebo výhradně nákupem těchto pomůcek zaměstnavatelem.
- 12 Odvolatel-žalobce tvrdí, že v této souvislosti neexistuje dostatečná vnitrostátní praxe, že SDEU se touto předběžnou otázkou nikdy nezabýval a že na úrovni členských států Evropské unie jsou tyto pojmy vykládány odlišně.

- 13 Odpůrce-žalovaný navrhuje zamítnutí návrhu na podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k SDEU, jelikož Curtea de Apel Cluj (odvolací soud v Kluži) se občanskoprávním rozsudkem č. 1009/2017 vyjádřil v tom smyslu, že pojem zvláštní zrak chránící pomůcka se týká pomůcky nezbytné pro pracovníka, která je používána výlučně na pracovišti pro použití přístroje nebo nástroje za účelem ochrany před působením škodlivých, nebezpečných nebo znečišťujících faktorů. Vzhledem k tomu, že brýle nejsou zrak chránící pomůckou, která se používá výhradně na pracovišti, ale používají se i v každodenním životě, má odpůrce-žalovaný za to, že je nelze považovat za zvláštní zrak chránící pomůcku ve smyslu článku 14 nařízení č. 1028/2006.
- 14 Je pravda, že pro zvláštní zrak chránící pomůcku neexistuje žádná právní definice, ale charakteristika tohoto typu pomůcky musí být provedena s určitou mírou exaktnosti právě proto, aby se odlišila od běžné zrak chránící pomůcky, což je kategorie, do které brýle skutečně patří. Pouhá skutečnost, že potřeba nosit brýle vyplynula z lékařské prohlídky v rámci pracovního lékařství, nemůže tento typ pomůcky charakterizovat jako „zvláštní“ ve smyslu článku 14 nařízení č. 1028/2006.
- 15 Dalším argumentem v tomto ohledu je definice výrazu osobní ochranné prostředky stanovená v čl. 5 písm. j) zákona č. 319/2006 o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. Zvláštní zrak chránící pomůcka tudíž může být pouze taková pomůcka, která úzce souvisí s výkonem práce na pracovišti.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 16 Předkládající soud uvádí, že vzhledem k tomu, že směrnice neobsahuje definici zvláštních zrak chránících pomůcek a běžných zrak chránících pomůcek, nemůže tento soud posoudit, které zvláštní zrak chránící pomůcky mohou být zahrnuty do kategorie pomůcek, které má zaměstnavatel poskytnout. Je tedy nutné určit, zda tento výraz může zahrnovat brýle či nikoli.
- 17 Uvedený soud rovněž považuje za užitečné objasnit, zda je zvláštní zrak chránící pomůcka uvedená v článku 9 směrnice 90/270/EHS určena k použití výhradně na pracovišti/při plnění pracovních povinností, anebo zda může být použita i mimo pracoviště.
- 18 Výkladové obtíže vyplývají ze skutečnosti, že směrnice 90/270 odkazuje na práva zaměstnanců a povinnosti zaměstnavatelů v závislosti na výsledku vyšetření zraku provedeného na začátku a v průběhu pracovního poměru. Jeden z možných výkladů je tedy takový, že pokud se článek 9 směrnice vztahuje na určitý aspekt pracovních poměrů, musí se poskytnutá zrak chránící pomůcka vždy pojit s pracovními poměry a musí být používána výhradně na pracovišti. Na druhou stranu existují zrak chránící pomůcky, jako jsou brýle (o které se jedná v projednávané věci), které lze použít jak na pracovišti, tak i mimo něj. V důsledku toho lze mít za to, že relevantním prvkem je skutečnost, že se zrak chránící

pomůcka používá na pracovišti, přičemž je irelevantní, že se používá i mimo pracoviště.

- 19 Další relevantní aspekt v projednávané věci souvisí s povinností uloženou zaměstnavateli podle článku 9 směrnice 90/270, tedy poskytnout pracovníkům zvláštní zrak chránící pomůcky a osvobodit pracovníky od souvisejících nákladů. Směrnice na jedné straně výslovně odkazuje pouze na poskytnutí zraku chránících pomůcek ze strany zaměstnavatele, avšak na druhé straně je podobného výsledku dosaženo také tehdy, když zaměstnavatel uhradí cenu zraku chránící pomůcky zakoupené zaměstnancem. Tato druhá možnost má také tu výhodu, že umožňuje zaměstnanci včas podniknout potřebné kroky k nápravě svého zraku, aniž by musel čekat, až zaměstnavatel podnikne kroky k nápravě, přičemž poté má možnost požadovat od zaměstnavatele náhradu.
- 20 Konečně, v projednávané věci vyvstává otázka, zda lze povinnost poskytnout zvláštní zrak chránící pomůcky považovat za splněnou poskytnutím mzdového příplatku z důvodu pracovních podmínek. Zajištění těchto pomůcek zaměstnavatelem totiž znamená, že zaměstnavatel musí nést příslušné náklady nebo, pokud je možné proplatit cenu pomůcky zakoupené zaměstnancem, zaplatit zaměstnanci určitou peněžní částku. V případě, že je zaměstnanci vyplacen příplatek z důvodu pracovních podmínek, na základě nichž se předpokládá, že došlo ke zhoršení zraku, vyvstává otázka, zda je tím vyloučena povinnost zaměstnavatele zajistit zrak chránící pomůcku.